

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2022. gada 12. decembrī

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs
Aldis Laviņš, tiesneši Jānis Neimanis un Jautrīte Briede,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [..] (turpmāk – Pieteikuma
iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 203/2022),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt likuma „Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937. gada Civillikuma ievada, mantojuma tiesību un lietu tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un piemērošanas kārtību” (turpmāk – Civillikuma piemērošanas likums) 42. panta ceturrtās daļas otro teikumu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 91. pantam un 92. panta pirmajam teikumam un spēkā neesošu no pieņemšanas brīža.

2. Apstrīdētā norma noteic: „Ja normatīvie akti lietošanā esošās zemes platību un robežas nenosaka, bet būves īpašnieks un zemes īpašnieks par to ir vienojušies vai to ir noteikusi tiesa, šī zemes platība turpmāk atzīstama par lietošanā esošo zemi saskaņā ar šā likuma 38. panta piekto daļu.”

Civillikuma piemērošanas likuma 38. panta piektā daļa noteic: “Ja normatīvie akti neparedz kārtību, kādā nosakāma lietošanā esošās zemes platība un robežas, to nosaka būves īpašnieks un zemes īpašnieks, rakstveidā vienojoties. Nosakot būves īpašnieka lietošanā esošās zemes platību un robežas, ņem vērā funkcionāli nepieciešamā zemesgabala noteikšanas principus privatizējamām dzīvojamām mājām. Strīdus par lietošanā esošās zemes platību un robežām izšķir tiesa”.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;

5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības nav mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likumu atbilstību Satversmei.

Pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktam pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt persona Satversmē ietvertu pamattiesību aizskāruma gadījumā.

Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

6. Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmā daļa noteic, ka konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt ikviens persona, kura uzskata, ka tai Satversmē

noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt šā panta sestās daļas 1. punkts prasa šādu uzskatu pamatot.

6.1. Pieteikumā norādīts, ka Pieteikuma iesniedzējai pieder būve, kas atrodas uz citai personai piederošas zemes. Starp Pieteikuma iesniedzēju un zemes īpašnieku radās strīds par būvei nepieciešamo zemes platību un nomas maksas apmēru. Ar spēkā stājušos Zemgales apgabaltiesas [datums] spriedumu noteikta būves lietošanai nepieciešamās zemes platība visa zemesgabala platībā. Uzskatot, ka būves lietošanai nepieciešamā zemes platība jānoteic tikai tās funkcionēšanai nepieciešamā apjomā un piemērojot funkcionāli nepieciešamā zemesgabala noteikšanas principus privatizējamām dzīvojamām mājām, Pieteikuma iesniedzēja [datums] vērsās Rīgas rajona tiesā ar pieteikumu par ēkai funkcionāli nepieciešamā zemesgabala platības noteikšanu, taču tiesa [datums] atteikusies prasības pieteikumu pieņemt. Šāds lēmums ar Rīgas apgabaltiesas [datums] lēmumu atstāts negrozīts.

Šādos apstākļos Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka, lai gan likums 2022. gada 1. janvārī ir grozīts, apstrīdētā norma liedz Pieteikuma iesniedzējai vērsties tiesā ar prasību par tās būvei funkcionāli nepieciešamā zemesgabala platības noteikšanu. Apstrīdētā norma esot pretrunā ar *res judicata* principa izņēmumu, kas paredz iespēju atkārtoti vērsties tiesā sakarā ar tiesisko apstākļu maiņu. Tāpat apstrīdētā norma netaisnīgi nostādot Pieteikuma iesniedzēju sliktākā situācijā, salīdzinot ar citiem būvju, kas atrodas uz citai personai piederoša zemesgabala, īpašniekiem, kuru būvei nepieciešamā zemes platība līdz 2022. gada 1. janvārim ar tiesas nolēmumu vai vienošanos nebija noteikta.

6.2. Saskaņā ar Civillikuma piemērošanas likuma 42. panta otro daļu minētā likuma 38. panta piektās daļas noteikumi par būves īpašnieka lietošanā esošās zemes platības un robežu noteikšanu attiecībā uz situācijām, kad zemes un būves īpašnieka savstarpējo tiesisko attiecību saturu jau nosaka tiesas nolēmums, ir piemērojami ar 2023. gada 1. janvāri. No šā likuma 42. panta ceturtais daļas pirmā teikuma izriet, ka arī apstrīdētā norma šādās situācijās būs piemērojama tikai no minētā panta otrajā daļā norādītā datuma – 2023. gada 1. janvāra. Tas atzīts arī pieteikumam pievienotajā Rīgas apgabaltiesas lēmumā (*sk. Rīgas apgabaltiesas [datums] lēmuma par blakus sūdzību [..]*).

Personas pamattiesību aizskārums Satversmes tiesas likuma izpratnē ir saprotams tādējādi, ka apstrīdētā norma radījusi vai rada nelabvēlīgas sekas Pieteikuma iesniedzējai. Tomēr no pieteikumā un tam pievienotajiem dokumentiem minētajiem faktiem secināms, ka Pieteikuma iesniedzēja nonāks apstrīdētās normas tvērumā no 2023. gada 1. janvāra. Apstrīdētā norma nerada Pieteikuma iesniedzējai nelabvēlīgas tiesiskas sekas pieteikuma iesniegšanas brīdī. Tāpat arī apstrīdētā norma neliek Pieteikuma iesniedzējai pieņemt tādus lēmumus, kuru vēlāka grozīšana nebūs iespējama. Proti, tās un zemes īpašnieka tiesiskās attiecības, tostarp attiecībā uz būves lietošanai nepieciešamās zemes platību, pieteikuma iesniegšanas brīdī jau ir noregulētas ar Zemgales apgabaltiesas [datums] spriedumu. Tas, ka Pieteikuma iesniedzēja nākotnē, iespējams, nonāks apstrīdētās normas tvērumā, šo apstākli un Pieteikuma iesniedzējas pašreizējo tiesisko situāciju nekādi neietekmē.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [...] pieteikuma (pieteikums Nr. 203/2022).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

Aldis Laviņš